

Sprawozdanie opisowe
z wykonania budżetu gminy Zarszyn za 2007 r.

Budżet Gminy Zarszyn na 2007 r. został uchwalony Uchwałą Nr V/30/2007 Rady Gminy Zarszyn z dnia 27 marca 2007 r. i wynosił po stronie:

- Dochodów - 24 345 664 zł,
- Wydatków - 29 106 991 zł.

W wyniku zmian dokonywanych uchwałami Rady Gminy i zarządzeniami Wójta Gminy budżet gminy Zarszyn uległ zmianie w stosunku do źródłowego planu przyjętego przez Radę Gminy i przedstawia się następująco:

- Dochody – 21 405 805,50 zł (zmniejszenie o 2 939 858,50 zł),
- Wydatki – 29 745 619,50 zł (wzrost o 638 628,50 zł).

W ciągu roku budżetowego zmianie uległ także plan przychodów z kwoty 6 875 487 zł do kwoty 10 453 974 zł (wzrost o 3 578 487 zł), nie zmienił się plan rozchodów, który wynosił 2 114 160 zł.

DOCHODY

Dochody budżetu gminy zaplanowane na rok 2007 w kwocie 21 405 805,50 zł zrealizowane zostały na kwotę 21 817 545,57 zł, co stanowi 101,92 % planu rocznego. Szczegółowe zestawienie dochodów z podziałem na działy i źródła pochodzenia przedstawiono w załączniku Nr 1.

Struktura i udział procentowy dochodów przedstawia się następująco :

Lp.	Nazwa	Wykonanie 2006 r.	Udział %
1.	Subwencja ogólna z budżetu państwa w tym: część oświatowa część wyrównawcza część równoważąca	9 402 975,00 5 517 711,00 3 796 412,00 88 852,00	43,10
2.	Dotacje celowe z budżetu państwa w tym: - na wydatki bieżące zadania zlecone - na wydatki bieżące zadania własne - na inwestycje własne gmin - na zadania realizowane na podstawie porozumień	4 859 308,19 3 105 150,49 994 157,70 360 000,00 400 000,00	22,27
3.	Dotacje celowe otrzymane z funduszy celowych na inwestycje	3 000,00	0,02
4.	Dotacje celowe otrzymane na inwestycje z budżetu UE	3 034 225,61	13,91
5.	Środki pozyskane z innych źródeł w tym: na finansowanie zadań bieżących własnych	201 251,60 201 251,60	0,92
6.	Środki mieszkańców na inwestycje i darowizny na zadania bieżące	37 704,67	0,17
7.	Udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	2 073 276,56	9,50
8.	Dochody własne w tym: - dochody z mienia - wpływy z opłat pobranych na podstawie ustaw - dochody podatkowe - wpływy z usług i pozostałe dochody	2 205 803,94 448 046,01 136 042,33 1 515 182,53 106 533,07	10,11
	Razem	21 817 545,57	100,00

W ogólnej sumie zrealizowanych dochodów w 2007 roku duży udział miały wpływy z tytułu subwencji 43,10 % dochodów ogółem, a następnie wpływy z tytułu dotacji celowych z budżetu państwa na zadania własne i zlecone, które stanowią 22,27 % dochodów ogółem. Dochody własne obejmujące dochody z mienia gminy, dochody podatkowe, wpływy z opłat, pozostałe dochody, wpływy z usług oraz odsetki stanowiły 10,11 % dochodów ogółem.

Analizując poszczególne źródła dochodów zauważa się pewne odchylenia. Niższe wykonanie od planu wystąpiło w działach 801 Oświata i wychowanie (tj. 96,94 % wykonania planu) oraz w Dziale 852 Pomoc społeczna (tj. 98,78 % wykonania planu), różnica ta wynika ze zwrotu rozliczonych dotacji otrzymanych z budżetu państwa na realizację zadań zleconych i zadań własnych gminy.

Nie wykonane dochody w dziale 926 wynikły związku z nieotrzymaniem środków z rozliczonego programu „Sport dla wszystkich zbliża narody” ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego INTERREG IIIA Polska – Republika Słowacka.

W pozostałych działach dochody wykonano na poziomie planu tj. w 100% bądź też przekroczono wielkości planowane.

Stan zaległości z tytułu zobowiązania podatkowego na koniec 2007 roku wynosi 391 014,82 zł i w porównaniu do stanu na 31.12.2006 r. zmniejszył się o 67 483,89 zł. Zdecydowana większość zaległości to zaległości z tytułu podatków i opłat lokalnych od osób fizycznych i prawnych oraz odsetek z tego tytułu (341 311,05 zł). Zaległości w dochodach z majątku gminy Zarszyn wynoszą 19 780,56 zł.

Urząd Gminy na bieżąco monitoruje płatności podatków. W roku 2007 sporządzono 316 upomnień i wystawiono 200 tytułów wykonawczych. W celu wyegzekwowania należności tytuły wykonawcze na bieżąco są przekazywane do egzekucji komornikom skarbowym i sądowym.

Nadpłaty w podatkach realizowanych przez Urząd Gminy wynoszą 2 138,95 zł.

Skutki obniżenia górnych stawek podatkowych przez Radę Gminy ogółem wynoszą **163 622,26 zł**, w tym:

w podatku od nieruchomości - 111 433,88 zł,

w podatku od posiadania psów – 57,38 zł,

w podatku od środków transportowych – 52 131 zł.

Skutki udzielonych ulg i zwolnień wynoszą ogółem – 30 694 zł, natomiast umorzenie zaległości podatkowych przez organ podatkowy wynosi 44 933,37 zł. Rozłożono na raty, odroczone termin płatności zobowiązań podatkowych na kwotę 2 071 zł.

Podsumowując wykonanie dochodów Gminy Zarszyn w roku 2007 jest bardzo dobre. Zdecydowana większość dochodów została zrealizowana w 100 %, a wyjątek stanowią jedynie dochody z tytułu otrzymanych dotacji na realizację zadań przez szkoły i z zakresu Pomocy Społecznej.

WYDATKI

Realizacja wydatków Gminy Zarszyn w 2007 roku przebiegła zgodnie z uchwałami Rady Gminy i zarządzeniami Wójta Gminy dotyczącymi budżetu gminy. Z ogólnej kwoty planowanych wydatków 29 745 619,50 zł zrealizowano 26 984 307,27 zł, co stanowi 90,72% planu rocznego.

Szczegółowe zestawienie wydatków wynikające z zamknięć ksiąg rachunkowych jednostki samorządu terytorialnego w podziale na działy i rozdziały klasyfikacji wydatków, z wyodrębnieniem wydatków bieżących i majątkowych przedstawiono w załączniku Nr 2.

Struktura i udział procentowy wydatków Gminy Zarszyn w 2007 r. przedstawia się następująco:

Nazwa	Plan 2007 r.	Wykonanie 2007 r.	% wykonania	Udział w %
Wydatki ogółem	29 745 619,50	26 984 307,27	90,72	100,00
- wydatki bieżące	15 816 064,50	15 151 796,34	95,80	56,15
w tym: wynagrodzenia i pochodne	8 026 950,00	7 919 472,87	98,66	52,27
dotacje	451 204,00	450 378,37	99,82	2,97
pozostałe wydatki bieżące	7 337 910,50	6 781 945,10	92,42	44,76
- wydatki majątkowe	13 929 555,00	11 832 510,93	84,95	43,85

Gmina Zarszyn w 2007 roku poniosła wydatki bieżące w kwocie 15 151 796,34 zł, co stanowi 56,15 % wydatków ogółem i zrealizowała plan wydatków bieżących w 95,80 %. Wykonanie bieżących wydatków poszczególnych działów przedstawia się następująco:

Dział 010 Rolnictwo i łowiectwo

Zaplanowane wydatki bieżące określono w tym dziale na kwotę 97 763,23 zł, a wykonano 97 036,56 zł, tj. 99,26 % planu rocznego, z tego wynagrodzenia i pochodne stanowią 1 243,31 zł. Wydatki bieżące w tym dziale to:

- dotacja dla Izby Rolniczej w kwocie 8 273,47 zł,
- zwrot części podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego w kwocie 88 763,09 zł.

Dział 020 Leśnictwo

W dziale tym zaplanowano wydatki bieżące w kwocie 109 100 zł, a wykonano 55 106,59 zł, tj. 50,51 % planu rocznego. Wydatki tego działu związane są z prowadzeniem gospodarki leśnej mienia gminy i obejmują wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń w kwocie 2 311,27 zł oraz wydatki związane z utrzymaniem lasów w miejscowości Odrzechowa i Pielnia (tj. zakup środków do pielęgnacji roślin, zakup sadzonek, pozyskanie drewna do sprzedaży). Planowany wydatek w kwocie 51 611,89 zł na wykonanie przepustów, kanałów melioracyjnych i zwirowanie drogi leśnej w Odrzechowej został nie wykony.

Dział 400 Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę

Wydatki bieżące w kwocie 10 080,00 zł (planowane i wykonane) obejmują dotację przedmiotową dla Zakładu Gospodarki Komunalnej w Zarszynie do 1m³ wody zgodnie ze wskazaniami licznika.

Dział 600 Transport i łączność

Wydatki bieżące tego działu zaplanowano na kwotę 150 726,00 zł, a wykonano 150 251,52 zł, tj. 99,68 % zakładanego planu rocznego, z tego wynagrodzenia i pochodne stanowią 1 580,00 zł. Pozostałe wydatki w tym dziale przedstawiają się następująco:

- remonty dróg gminnych w kwocie 50 911,39 zł,
- remont (zwirowanie) dróg wewnętrznych – 97 760,13 zł.

Dział 700 Gospodarka mieszkaniowa

W dziale tym zaplanowano wydatki bieżące w kwocie 192 442,00 zł, a wykonano w kwocie 189 871,09 zł, co stanowi 98,66 % planu rocznego. Wydatki tego działu obejmują wynagrodzenia i pochodne w kwocie 19 400 zł za opracowanie projektów budowlanych oraz

pozostałe wydatki bieżące w kwocie 170 471,09 zł związane z gospodarką mieszkaniową to jest: wydatki związane z utrzymaniem budynków stanowiących mienie komunalne, wycenę nieruchomości przeznaczonych do sprzedaży, opłaty za wypisy i wyrys oraz podział działek, opracowanie ekspertyz technicznych, wykonanie projektów inwestycyjnych i strategii rozwoju oraz wydatki wynikające z obowiązku uiszczenia zobowiązania podatkowego w roku 2007 tj. podatek od nieruchomości i podatek leśny.

Dział 710 Działalność usługowa

W dziale tym zaplanowano wydatki bieżące w kwocie 56 810,00 zł, a wykonano 33 560,45 zł tj. 59,07 %, z czego wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń wynoszą 23 850,00 zł i dotyczą opracowania projektów i decyzji o warunkach zabudowy. Pozostałe wydatki bieżące w kwocie 9 710,45 zł dotyczą:

- usług Powiatowej Komisji Urbanistycznej oraz ogłoszeń w prasie dotyczących miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – 3 653,34 zł,
- usług geodezyjnych – 2 220,00 zł,
- zakupu kwiatów i zniczy, a także wywozu nieczystości z cmentarzy komunalnych-3 837,11 zł.

Dział 750 Administracja publiczna

W dziale tym zaplanowane zostały środki w wysokości 2 220 221,00 zł, a wykonano 2 170 808,54 zł, tj. 97,77 % planu rocznego.

Na utrzymanie administracji rządowej zaplanowano kwotę 162 321,00 zł, a wykonano 159 524,57 zł, tj. 99,28 %, a tym wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń zaplanowano na kwotę 141 710,00 zł, a wykonano 141 688,06 zł, tj. 99,98 % planu rocznego. Pozostałe wydatki bieżące w kwocie 17 836,51 zł obejmują zakup materiałów biurowych, wyposażenia, szkolenia pracowników, odpis na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, delegacje służbowe, badania lekarskie, wydatki związane z Serwisem Oprogramowania Ewidencji Ludności SELDOS”, a także organizację uroczystości związanych z rocznicami 50-lecia pożycia małżeńskiego.

Wydatki Rady Gminy zaplanowano na kwotę 67 000,00 zł, a wydatkowano 65 853,83 zł tj. 98,29 % planu rocznego. Wykonanie wydatków w tym rozdziale nierozzerwalnie związane jest z ilością odbytych w trakcie roku budżetowego sesji Rady Gminy oraz z ilością posiedzeń komisji.

Wydatki Urzędu Gminy zaplanowano na kwotę 1 968 900,00 zł, a wykonano 1 924 084,39 zł, tj. 97,72 % planu rocznego, z czego wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń zaplanowane w wysokości 1 660 650,00 zł, wykonano 1 623 021,83 zł, tj. 97,73 % planu rocznego. Pozostałe wydatki bieżące w kwocie 301 062,56 zł obejmują zakup artykułów biurowych i wyposażenia, koszty szkoleń, delegacji służbowych, odpis na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, usługi remontowe oraz inne wydatki związane z utrzymaniem i właściwym funkcjonowaniem urzędu (usługi komunalne, zakup energii, opłaty bankowe, pocztowe, telefoniczne, licencje programów, usługi informatyczne oraz wydatki związane z utrzymaniem samochodu służbowego).

Wydatki dotyczące promocji gminy zaplanowano w kwocie 22 000,00 zł a wykonano 21 345,75 zł tj. 97,03 % planu. Środki te wydatkowane zostały na promocje gminy w środkach masowego przekazu oraz opłaty i składki za przynależność do stowarzyszeń i organizacji.

Dział 751 Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa

Zaplanowane wydatki bieżące tego działu w kwocie 17 245,00 zł zostały wykonane w wysokości 17 238,65 zł, tj. 99,96 % planu rocznego, z czego wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń wynoszą 4 198,72 zł. Wydatki tego działu dotyczą zadań zleconych gminie ustawami. Są to wydatki związane z aktualizacją list wyborczych oraz wydatki dotyczące

przeprowadzenia wyborów do Sejmu i Senatu. Wydatki te w całości pokrywa dotacja otrzymana z budżetu państwa.

Dział 752 Obrona narodowa

Na wydatki bieżące w zaplanowano kwotę 300,00 zł związku z prowadzeniem gry decyzyjnej stanowiącej etap przygotowania do ćwiczeń „KRAJ – 2007”, wydatek ten został w całości zwrócony przez Wydział Zarządzania Kryzysowego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie.

Dział 754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa

Na wykonanie zadań bieżących w tym dziale zaplanowano kwotę 179 000,00 zł, a wykonano 139 214,46 tj. 77,77 % planu rocznego , z czego wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń wynoszą 16 810,40 zł do planowanych 17 900,00 zł, tj. 93,91 %. Pozostałe wydatki bieżące w kwocie 122 404,06 zł przeznaczone są na:

- utrzymanie siedmiu jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w terenie gminy, utrzymanie budynków remiz strażackich i samochodów (ubezpieczenie samochodów i mienia, badania techniczne i okresowe pojazdów, wywóz nieczystości, zakup energii itp.) w kwocie 121 504,99 zł,
- funkcjonowania Gminnego Zespołu Reagowania Kryzysowego tj. zakup odzieży ochronnej, reflektorów i piasku w kwocie 899,07 zł.

Dział 756 Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem.

W dziale tym zaplanowano wydatki bieżące na kwotę 58 000 zł, a wykonano 57 387,18 zł, tj. 98,94 % planu rocznego , czego wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń wynoszą 47 746,05 zł do planowanych 47 800,00 zł, tj. 99,89%. Pozostałe wydatki bieżące w kwocie 9 641,13 zł dotyczą zakupu druków, prasy, materiałów biurowych, opłaty licencyjnej za prowadzenie programu podatkowego oraz opłat komorniczej, egzekucyjnej i pocztowej.

Dział 757 Obsługa długu publicznego

W dziale tym zaplanowano kwotę 180 000,00 zł, a wykonano 172 717,10 zł, tj. 95,95%. W ramach tej kwoty zapłacono odsetki i prowizje od pobranych pożyczek i kredytów w 2007 r.

Dział 801 Oświata i wychowanie

W dziale tym zaplanowano wydatki bieżące na oświatę w kwocie 6 844 457,60 zł, a wykonano 6 735 801,74 zł, tj. 98,41 % planu rocznego, z czego wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń wykonano na kwotę 5 436 777,27 zł, tj. 99,61 % na plan w wysokości 5 457 778,00 zł.

Wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń wykonano następująco:

Rozdział	Wyszczególnienie	Plan 2007 r.	Wykonanie 2007 r.	%
80101	Szkoły podstawowe	3 323 343,00	3 314 523,44	99,73
80103	Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych	286 951,00	285 408,39	99,46
80110	Gimnazja	1 462 203,00	1 451 572,15	99,27
80113	Dowożenie uczniów	94 196,00	94 193,45	100,00
80114	Zespół ekonomiczno-administracyjny szkół	291 085,00	291 079,84	100,00
	Razem	5 457 778,00	5 436 777,27	99,61

Pozostałe wydatki bieżące zaplanowano na kwotę 1 386 679,60 zł, z czego wykonano 1 299 024,47 zł, tj. 93,68 % planu, dotyczą one wypłaty dodatków mieszkaniowych i wiejskich, sortów BHP, zakupu materiałów i wyposażenia, zakupu usług, badań okresowych pracowników, odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych oraz wydatków związanych z utrzymaniem szkół tj. zakup energii, usługi komunalne, pocztowe, telefoniczne itp.

Realizacja budżetu w tym dziale przedstawia się następująco:

- na utrzymanie siedmiu szkół podstawowych zaplanowana została kwota 832 405 zł, a wykonano 798 057,09 zł tj. 95,87 % planu, w tym znajdują się wydatki na remonty, które zostały wykonane w 100 % zakładanego planu tj. 135 614,64 zł.

Wykonano następujące zadania remontowe:

- w Szkole Podstawowej w Nowosielcach wykonano remonty na ogólną kwotę 35 206,76 zł. W ramach tych prac wymieniono piec CO, dokonano częściowej wymiany instalacji ciepłej wody oraz remont kominów,
- w Szkole Podstawowej w Pielni koszt remontów wyniósł 36 793,11 zł. Dokonano remontu podmurówki, wykonano płytkę odbojową i położono chodnik z kostki brukowej, a także przeprowadzono remont ogrodzenia, remont schodów wejściowych i wejścia do piwnicy,
- w Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Długiem wykonano remont na kwotę 13 547,22 zł, który obejmował remont ogrodzenia oraz remont podłogi w świetlicy i w sali lekcyjnej,
- w Szkole Podstawowej w Odrzechowej pomalowano korytarz i wyciszono drzwi na kwotę 588,71 zł,
- w Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Zarszynie koszt remontu wyniósł 23 710 zł i obejmował czyszczenie i malowanie parkietu w salach lekcyjnych oraz wykonano monitoring wizyjny,
- remont autobusu szkolnego wyniósł 25 768,84 zł.

- na utrzymanie siedmiu oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych zaplanowano 36 755 zł a wykonano 36 709,93 zł tj. 99,88 % planu,

- przekazano dotację dla Gminy Besko jako zwrot dotacji udzielonej Niepublicznemu Przedszkolu prowadzonemu przez Zgromadzenie Sióstr Felicjanek w Besku w wysokości 7 253,10 zł oraz do Gminy Rymanów na pokrycie kosztów dotacji udzielonej dla Przedszkola Św. Józefa w Rymanowie prowadzonego przez Zgromadzenie Służebniczek Najświętszej Marii Panny w wysokości 8 884,80 zł,

- na utrzymanie dwóch Gimnazjów zaplanowano kwotę 266 572 zł, a wydatkowano 214 890,12 zł, co stanowi 80,61 % planu. W ramach tej kwoty został zrealizowany I etap Partnerskiego Projektu Szkół „Program uczenia się przez całe życie Comenius”, realizowany przez Gimnazjum w Zarszynie przez okres 3 lat (2007-2009). Plan całego projektu wynosi 57 065,60 zł, a w roku 2007 wykonano 6 376,98 zł co stanowi 11,17 % planu,

- na dowożenie uczniów do szkół zaplanowano kwotę 142 514 zł, a wykonano 142 258,10 zł, co stanowi 99,82 % planu,

- na utrzymanie zespołu obsługi ekonomiczno – administracyjnej szkół zaplanowano kwotę 21 915 zł, z tego wykonano 21 622,86 zł, co stanowi 98 67% planu,

- na doskonalenie i doksztalcanie nauczycieli w ramach kursów, warsztatów, dopłat do czesnego dla nauczycieli studiujących, zakup literatury fachowej zaplanowano kwotę 21 803 zł, a wydatkowano 20 792,09 zł, co stanowi 95,36 % planu,

- na pozostałą działalność w szkołach zaplanowano kwotę 48 557zł, a wydatkowano 48 556,38 zł. W ramach tej kwoty zakupiono między innymi książki do bibliotek szkolnych oraz dofinansowano koszty pracodawcom związane z przygotowaniem zawodowym młodocianych pracowników.

Dział 851 Ochrona zdrowia

W dziale tym zaplanowano wydatki bieżące na kwotę 98 900,00 zł, a wykonano 96 010,29 zł, tj. 97,08 % planu rocznego. Wydatki tego działu przeznaczone zostały na:

- wymianę okien w budynku Ośrodka Zdrowia w Zarszynie na kwotę 18 854,99 zł,
- realizację zadań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii zgodnie z zatwierdzonym Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnym Programem Przeciwdziałania Narkomanii w kwocie 77 155,30 zł, z tego wynagrodzenia stanowią 27 999,60 zł. W ramach tej kwoty dokonywano zakupu materiałów i wyposażenia, zakupu energii i pozostałych usług oraz wypłat wynagrodzeń za prowadzenie zajęć profilaktycznych i wynagrodzeń Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Dział 852 Pomoc społeczna

W dziale tym zaplanowano wydatki bieżące w kwocie 4 004 834,00 zł, a wykonano 3 955 389,07 zł, tj. 98,76 % planu rocznego. Wydatki tego działu przedstawiają się następująco:

- a) na świadczenia rodzinne, zaliczkę alimentacyjną oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego zaplanowano kwotę 2 900 000,00 zł, zgodnie z otrzymaną dotacją z budżetu państwa, a wykonano 2 863 096,07 zł, tj. 98,73 % planu rocznego, z czego na wynagrodzenia i pochodne osób wykonujących to zadanie zaplanowano 74 919,00 zł, a wykonano 69 104,15 zł, tj. 92,24 %
- b) składki na ubezpieczenie zdrowotne zaplanowano kwotę 4 200,00 zł, a wykonano 3 536,52 zł, tj. 84,20 % planu rocznego,
- c) na zasiłki i pomoc w naturze zaplanowano kwotę 278 400,00 zł, a wykonano 270 681,11 zł, tj. 97,23 %,
- d) na wypłatę zasiłków mieszkaniowych zaplanowano kwotę 3 500,00 zł, a wykonano 2 972,15 zł, tj. 84,92 % planu rocznego. Kwota ta w całości pochodzi z budżetu Gminy, ponieważ wypłacanie dodatków mieszkaniowych, zgodnie z ustawą, jest zadaniem własnym gminy,
- e) na utrzymanie ośrodka pomocy społecznej zaplanowano kwotę 320 328,00 zł, a wykonano 319 848,27 zł, tj. 99,88 %, z czego na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń z zaplanowanych 251 831,00 zł, a wykonano 251 824,99 zł, tj. 100 %. Na utrzymanie GOPS-u otrzymano dotację z budżetu państwa w kwocie 182 350,00 zł, natomiast pozostałe wydatki pokryto środkami własnymi,
- f) na usługi opiekuńcze zaplanowano kwotę 89 496,00 zł, a wykonano 89 397,00 zł, tj. 99,89 % planu rocznego. Kwota ta obejmuje dotację dla Państwowego Komitetu Pomocy Społecznej Zarząd Okręgowy w Krośnie na realizację usług opiekuńczych zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.
- g) na pozostałą działalność zaplanowano kwotę 409 000,00 zł, a wykonano 405 857,95 zł, tj. 99,23 %. W ramach tej kwoty finansowane jest dożywianie dzieci z rodzin ubogich oraz remont świetlicy szkolnej w Jaćmierzu w celu przystosowania punktu przygotowywania i wydawania posiłków zgodnie realizacją wieloletniego programem „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Na ten cel wykorzystano środki pochodzące z dotacji z budżetu państwa w wysokości 324 686,36 zł i środki własne w kwocie 81 171,59 zł.

Dział 854 Edukacyjna opieka wychowawcza

W dziale tym zaplanowano wydatki bieżące na poziomie 611 590 zł, a wykonano w wysokości 505 832,50 zł, tj. 82,71 % zakładanego planu, z czego wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń zaplanowano w kwocie 214 403 zł, a wykonano w wysokości 212 189,50 zł, tj. 98,97 %. Pozostałe wydatki bieżące w kwocie 293 643 zł zostały wydatkowane na:

- utrzymanie dwóch świetlic szkolnych w kwocie 18 983,81 zł,
- stypendia i zasiłki dla uczniów z rodzin najuboższych w kwocie 273 678,69 zł, sfinansowane dotacją z budżetu państwa.
- doksztalcanie, konferencje metodyczny oraz doskonalenie nauczycieli pracujących w świetlicach szkolnych w kwocie 786,79 zł.

W dziale tym zaplanowane zostały również środki na realizację programu pn. „Uczeń na wsi – pomoc w zdobyciu wykształcenia przez osoby niepełnosprawne zamieszkujące gminy wiejskie oraz gminy miejski – wiejskie” w kwocie 104 386 zł, wydatki w tym zakresie zostały wykonane w kwocie 193,71 zł tj. 0,18 %, pozostałe środki zostaną wydatkowane w roku 2008, związku z tym, że realizacja programu odbywa się w terminie 01.09.2007 – 30.06.2008 r. Program finansowany jest w całości z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych”.

Dział 900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska

W dziale tym zaplanowano wydatki bieżące w kwocie 405 126 zł, a wykonano 368 787,52 zł, tj. 91,03 %. Wydatki w tym dziale to:

- dotacja przedmiotowa dla Zakładu Gospodarki Komunalnej w Zarszynie do ścieków wprowadzonych do zbiorczych urządzeń kanalizacyjnych w wysokości 55 890 zł (100% wykonania),
- dotacja przedmiotowa dla Zakładu Gospodarki Komunalnej w Zarszynie do segregowania odpadów komunalnych w wysokości 45 600 zł (100% wykonania),
- oczyszczanie miast i wsi zaplanowano na kwotę 97 500 zł, a wykonano 83 718,31 zł, tj. 85,86 % planu rocznego,
- utrzymanie zieleni, zaplanowano w kwocie 6 136 zł, a wykonano 512 zł tj. 8,34 % planu,
- oświetlenie ulic, placów i dróg zaplanowano w kwocie 200 000 zł, a wykonano 183 067,21 zł, tj. 91,53 % planu rocznego.

Dział 921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

W dziale tym zaplanowano wydatki bieżące na kwotę 302 400 zł, a wykonano 301 405,34 zł, tj. 99,67 % planu rocznego. Na wydatki w tym dziale składają się:

- organizacja imprez okolicznościowych tj. Biesiada Kół Gospodyń Wiejskich, Przegląd Kolęd i Pastorałek, Wystawa Wielkanocna i inne, w kwocie 19 840,37 w tym wynagrodzenia wynoszą 1 500 zł (100 % planu),
- zakup materiałów i wyposażenia, zakup usług oraz wydatki związane z utrzymaniem domów ludowych w kwocie 111 564,97, w tym wynagrodzenia i pochodne wynoszą 22 824,11 zł tj. 99,67 % z 22 900 zł zakładanego planu rocznego,
- dotację podmiotową dla instytucji kultury tj. dla Gminnej Biblioteki Publicznej w Zarszynie w kwocie 170 000 zł (100 % planu).

Dział 926 Kultura fizyczna i sport

W dziale tym zaplanowano wydatki bieżące w kwocie 103 069,67 zł, a wykonano 95 297,74 zł, tj. 92,46 % planu rocznego. Kwota ta została przeznaczona na:

- utrzymanie obiektów sportowych (zakup energii, usługi komunalne) wyniosło 13 993,87 zł, w tym na wynagrodzenia i pochodne przeznaczono 7 031,40 zł co stanowi 58,95 % planowanych 12 000 zł,
- dotacje dla stowarzyszeń wykonujących zadania własne Gminy w zakresie sportu i rekreacji w wysokości 55 000 zł, które zostały wykonane w 100 %.

Wykonanie dotacji przedstawia się następująco:

LKS „Orzeł” Bażanówka	- 10 350 zł
LKS „Alces” Długie	- 10 350 zł

LKS „Szarotka” Nowosielce	-10 350 zł
LKS „Orion” Pielnia	- 9 000 zł
LKS Zarszyn	- 12 750 zł
Uczniowski Klub Sportowy w Pielni	- 500 zł
Uczniowski Klub sportowy w Jaćmierzu	- 500 zł
Uczniowski Klub Sportowy w Zarszynie	- 600 zł
Stowarzyszenie, Kultura, Sport i Turystyka „Odrzechowanie Ziemia Sanocka”	- 600 zł

- pozostałe wydatki związane z organizacją masowych imprez sportowych w kwocie 7 562,66 zł, z czego wynagrodzenia stanowią 426 zł (plan 1000 zł)
- realizację programu „Sport dla wszystkich zbliża narody” ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego INTERREG IIIA Polska – Republika Słowacka w kwocie 18 741,21 zł.

WYDATKI MAJĄTKOWE

Wydatki majątkowe budżetu gminy na rok 2007 zaplanowano w kwocie 13 929 555 zł, a wykonano w wysokości 11 832 510,93 zł, tj. 84,95 %. Realizacja wydatków majątkowych w działach i rozdziałach przedstawia się następująco:

WYKONANIE WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH GMINY ZARSZYN w 2007 r.

Dział	Rozdz.	Nazwa działu, rozdziału	Plan na 2007 Uchwała Budżetowa	Plan po zmianach na 2007 r.	wykonanie na 31.12.2007	% 6/5
1	2	3	4	5	6	7
010		ROLNICTWO I ŁOWIECTWO	2 121 625,00	2 308 825,00	2 260 097,88	97,89
	01010	Infrastruktura wodociągowa i sanitacyjna wsi	2 121 625,00	2 308 825,00	2 260 097,88	97,89
		Budowa sieci wodociągowej – Zarszyn	18 000,00	18 000,00	17 975,92	99,87
		Budowa sieci wodociągowej – Posada Zarszyńska	8 000,00	13 000,00	12 773,41	98,26
		Budowa sieci wodociągowej - Bażanówka	0	22 600,00	13 362,00	59,12
		Budowa wodociągu Jaćmierz – Posada Jaćmierska	544 200,00	544 200,00	544 168,90	99,99
		Budowa sieci kanalizacyjnej – Posada Zarszyńska	24 000,00	24 000,00	23 501,41	97,92
		Budowa sieci kanalizacyjnej - Długie	0	5 000,00	5 000,00	100,00
		Budowa sieci kanalizacyjnej Jaćmierz – Posada Jaćmierska	175 925,00	175 925,00	175 925,00	100,00
		Budowa sieci kanalizacyjnej - Nowosielce	1 351 500,00	1 506 100,00	1 467 391,24	97,43
600		TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ	2 825 000,00	3 777 230,00	3 380 625,27	89,50
	60011	Drogi publiczne krajowe	2 750 000,00	2 750 000,00	2 354 214,33	85,61
		Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego na odcinku drogi Nr 28 Zator-Sanok-Medyka w miejscowościach Zarszyn – Długie - Nowosielce	2 750 000,00	2 750 000,00	2 354 214,33	85,61
	60014	Drogi Publiczne powiatowe	0	400 000,00	400 000,00	100,00

		Budowa drogi Nr 2206 R Długie - Pielnia	0	400 000,00	400 000,00	100,00
60016		Drogi publiczne gminne	25 000,00	25 000,00	24 950,80	99,80
		Przebudowa drogi na działce Nr 293 – Posada Zarszyńska	25 000,00	25 000,00	24 950,80	99,80
60078		Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	50 000,00	602 230,00	601 460,14	99,87
		Odbudowa drogi gminnej w miejscowości Odrzechowa	0	161 130,00	161 123,76	100,00
		Odbudowa drogi gminnej w miejscowości Jaćmierz	0	134 000,00	133 358,32	99,52
		Odbudowa drogi gminnej w miejscowości Pielnia II i III etap	50 000,00	307 100,00	306 978,06	99,96
700		GOSPODARKA MIESZKANIOWA	7 000,00	8 900,00	8 155,20	91,63
70005		Gospodarka gruntami i nieruchomościami	7 000,00	8 900,00	8 155,20	91,63
		Zakup działki pod inwestycje	7 000,00	8 900,00	8 155,20	91,63
750		ADMINISTRACJA PUBLICZNA	20 000,00	97 700,00	95 499,30	97,75
75011		Urzędy wojewódzkie	0	3 500,00	3 302,00	94,34
		Zakup sprzętu komputerowego	0	3 500,00	3 302,00	94,34
75023		Urzędy gmin	20 000,00	94 200,00	92 197,30	97,87
		Zakup sprzętu komputerowego	20 000,00	14 200,00	12 810,80	90,22
		Zakup samochodu	0	80 000,00	79 386,50	99,23
754		BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA	20 000,00	9 200,00	6 102,00	66,33
75412		Ochotnicze straże pożarne	20 000,00	9 200,00	6 102,00	66,33
		Karosaż samochodu strażackiego – OSP Bażanówka	20 000,00	0	0	0
		Zakup pompy szlamowej	0	9 200,00	6 102,00	66,33
758		RÓŻNE ROZLICZENIA	1 100 000,00	1 025 900,00	0,0	0,0
75818		Rezerwa na inwestycje	1 100 000,00	1 025 900,00	0,0	0,0
801		OŚWIATA I WYCHOWANIE	150 000,00	0,0	0,0	0,0
80101		Szkoły podstawowe	150 000,00	0,0	0,0	0,0
		Rozbudowa budynku SP w Odrzechowej	150 000,00	0,0	0,0	0,0
900		GOSPODARKA KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA	7 811 282,00	6 681 800,00	6 062 728,83	90,73
90001		Gospodarka ściekowa i ochrona wód	7 811 282,00	6 681 800,00	6 062 728,83	90,73
		Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Zarszynie	7 811 282,00	6 681 800,00	6 062 728,83	90,73
926		KULTURA FIZYCZNA I SPORT	20 000,00	20 000,00	19 302,45	96,51
92601		Obiekty sportowe	20 000,00	20 000,00	19 302,45	96,51
		Szatnia sportowa Pielnia	20 000,00	20 000,00	19 302,45	96,51
		RAZEM WYDATKI	14 074 907,00	13 929 555,00	11 832 510,93	84,95

Realizacja wydatków majątkowych gminy Zarszyn w 2007 roku przebiegła prawidłowo. Zaplanowane wydatki majątkowe zrealizowano w 84,95 % wielkości planowanych. Na realizację inwestycji i zakupów inwestycyjnych otrzymano dotacje z budżetu państwa, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz dotacje celowe ze środków UE. Szczegółowy wykaz dotacji i środków pozyskanych na inwestycje przedstawia poniższe zestawienie.

Dotacje na inwestycje	
z tego:	
01010 – Budowa wodociągu Jaćmierz – Posada Jaćmierska	387 959,58
01010 – Budowa kanalizacji sanitarnej - Nowosielce	1 069 409,27
60011 – Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego Zarszyn-Długie-Nowosielce	1 176 346,74
60014 – Budowa drogi powiatowej – Długie - Pielnia	400 000,00
60078 – Odbudowa drogi gminnej w miejscowości Odrzechowa	90 000,00
60078 - Odbudowa drogi gminnej w miejscowości Jaćmierz	100 000,00
60078 - Odbudowa drogi gminnej w miejscowości Pielnia	170 000,00
75412 – Zakup pompy szlamowej – OSP Odrzechowa	3 000,00

W roku 2007 wykonano inwestycje w wysokości 11 832 510,93zł, co stanowi 43,85 % całości wydatków gminy Zarszyn.

ZOBOWIĄZANIA

Zobowiązania Gminy Zarszyn na koniec 2007 roku przedstawiając się następująco:

- 1) Urząd Gminy w Zarszynie – 344 704,35 zł, z tego:
  - z tytułu zobowiązań wobec pracowników – 106 596,65 zł,
  - z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne – 18 803,65 zł,
  - z tytułu dostaw i usług (zobowiązania bieżące) – 117 464,05 zł,
  - z tytułu pozostałych rozrachunków (nie wypłacone umowy o dofinansowanie kosztów nauki ucznia niepełnosprawnego, w ramach programu pn. „Uczeń na wsi”) - 101 840,00 zł.

- 2) Zespół ekonomiczno - administracyjny szkół w Zarszynie – 409 857,69 zł
  - z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne – 59 969,60 zł,
  - z tytułu zobowiązań wobec pracowników – 337 832,17 zł,
  - z tytułu dostaw i usług – 12 055,92 zł.

- 2) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – zobowiązania ogółem wyniosły 20 276,76 zł
  - z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne – 3 450,97 zł,
  - z tytułu zobowiązań wobec pracowników – 16 825,79 zł.

- 3) Zakład Gospodarki Komunalnej – zobowiązania ogółem wyniosły 52 182,37 zł,
  - z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne 2 702,65 zł,
  - z tytułu zobowiązań wobec pracowników 13 287,39 zł,
  - z tytułu dostaw i usług 36 192,33 zł.

ZADŁUŻENIE Gminy Zarszyn na 31.12.2007 r. ogółem wynosi **9 837 741,40 zł**, z tego:

- 1) pożyczki w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – 7 178 122,01 zł,
- 2) Kredyt w DnB NORD O/Zamość – 1 668 480,10 zł,
- 3) Kredyt w BGŻ O/Rzeszów – 210 000,00 zł,
- 4) Kredyt w BGK O/Rzeszów – 100 114,29 zł
- 5) Kredyt PBS O/Zarszyn – 681 025,00 zł,

W roku 2007 spłacono kolejne raty pożyczek i kredytów łącznie na kwotę **4 047 576,24 zł**, z tego:

- 1) pożyczki w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – 292 643,00 zł,
- 2) Kredyt w w DnB NORD O/Zamość – 1 706 666,00 zł,
- 3) Kredyt w BGŻ O/Rzeszów – 140 000,00 zł,
- 4) Kredyt PBS O/Zarszyn – 254 874,00 zł,
- 5) Kredyt BGK O/Rzeszów – 1 653 393,24 zł.

PRZYCHODY Gminy Zarszyn wyniosły w roku 2007 ogółem **9 598 823,33 zł**, w tym:

- 1) z tytułu pożyczek i kredytów –9 474 609,60 zł, w tym:
z tytułu pożyczek i kredytów na prefinansowanie – 1 482 554,60 zł
- 2) z innych źródeł (środki na pokrycie deficytu) – 124 213,73 zł.

ROZCHODY Gminy Zarszyn w 2007 roku wyniosły ogółem **4 047 576,24 zł**, w tym:

- 1) spłaty kredytów i pożyczek 4 047 576,24 zł.

Rok 2007 zakończył się deficytem w wysokości 5 166 761,70 zł.

Wolne środki wynikające z rozliczenia budżetu gminy wynoszą 384 488,39zł.

PRZYCHODY I WYDATKI FUNDUSZY CELOWYCH

Na Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zaplanowano przychody w kwocie 3 500,00 zł, a wykonano 5 945,23 zł tj. 169,86 % planu, rozchody zaplanowano w kwocie 4 500,00 zł a wykonano 1 535,50 zł tj. 34,12 %. Nie zdołano wykonać zaplanowanych wydatków tj. badania opryskiwaczy rolników, zakupu sadzonek oraz nie wykonano ulotek terminarzu wywozu nieczystości. Wobec tego stan środków pieniężnych na 31.12.2007 r. wynosi 5 415,75 zł.

Szczegółowy plan przychodów i wydatków funduszu celowego przedstawia załącznik Nr 4.

PRZYCHODY I WYDATKI DOCHODÓW WŁASNYCH JEDNOSTEK BUDŻETOWYCH

Jednostki budżetowe, które utworzyły rachunki dochodów własnych to:

- 1) Szkoła Podstawowa w Jaćmierzu - „Świetlica w Szkole Podstawowej w Jaćmierzu”,
- 2) Gimnazjum w Długiem - „Świetlica w Gimnazjum w Długiem”.

Rachunek dochodów własnych w wyżej wymienionych jednostkach utworzony został na podstawie Uchwały Rady Gminy Nr XVII/197/05 z dnia 21.03.2005 r.

Źródłem dochodów własnych są środki pochodzące z wpłat rodziców uczniów korzystających z wyżywienia w stołówce szkolnej, a zgromadzone na wyodrębnionym rachunku bankowym środki przeznaczone są na pokrycie kosztów wyżywienia dzieci.

W trakcie roku 2007 realizacja zadań w tym zakresie przebiegła prawidłowo, a wykonanie planów poszczególnych dochodów własnych przedstawia się następująco:

„Świetlica w SP w Jaćmierzu” :

	<u>Plan</u>	<u>Wykonanie</u>
Przychody	36 000	19 546,67
Wydatki	36 250	19 154,27

„Świetlica w Gimnazjum w Długiem”

	<u>Plan</u>	<u>Wykonanie</u>
Przychody	69 600	56 177,70
Wydatki	69 750	50 653,56

Na koniec roku stan rachunku dochodów własnych wynosi ogółem 19 091,40 zł, z tego:

- 1) Świetlica w SP w Jaćmierzu – 5 345,83 zł,
- 2) Świetlica w Gimnazjum w Długiem – 13 745,57 zł.

Szczegółowy plan przychodów i wydatków dochodów własnych przedstawia załącznik Nr 5.

PRZYCHODY I WYDATKI ZAKŁADU BUDŻETOWEGO.

Przychody Zakładu Gospodarki Komunalnej w Zarszynie zaplanowano na kwotę 669 485 zł, a wykonano 753 358,93 zł, tj. 112,53 % planu rocznego.

Natomiast wydatki zaplanowane na kwotę 669 485 zł wykonano w kwocie 736 200,28 zł, tj. 109,97 % planu rocznego.

Uzyskane przychody w kwocie 753 358,93 zł, obejmują:

- 1) wpływy z usług w wysokości 649 087,91 zł,
- 2) dotacje przedmiotowe z budżetu gminy w kwocie 104 271,02 zł.

Wydatki zakładu budżetowego w kwocie 736 200,28 zł związane są z utrzymaniem i właściwym funkcjonowaniem zakładu i dotyczą: wynagrodzeń i pochodnych od wynagrodzeń w kwocie 203 743,36 zł, zakupu materiałów i wyposażenia, zakupu energii i usług oraz innych wydatków.

Stan należności z tytułu dostaw i usług na 31.12.2007 r. wynosi 57 445,08 zł.

Stan zobowiązań na 31.12.2007 r. wynosi 52 182,37 zł i dotyczy:

- 1) zobowiązań z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne,
- 2) zobowiązań z tytułu dostaw i usług,
- 3) zobowiązań wobec pracowników,
- 4) zobowiązań z tytułu rozrachunków publiczno- prawnych.

Stan środków na rachunku bankowym na 31.12.2007 r. wynosi 968,47 zł.

Szczegółowy plan przychodów i wydatków zakładu budżetowego przedstawia załącznik Nr 6.

ROZNE SPRAWOZDANIE O STANIE ŚRODKÓW NA RACHUNKU BANKOWYM JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO.

Stan środków na rachunku bieżącym Urzędu Gminy Zarszyn na koniec 2007 roku wynosi ogółem **642 465,61 zł**, w tym:

- środki niewykorzystanych dotacji w roku budżetowym – 47 699,24 zł,
- środki dotacji i subwencji przekazane w grudniu na styczeń – 438 267 zł.